

F O L Y Ó I R A T S Z E M L E

Az 1961. év második felében megindult a Szovjetunió Minisztertanácsa Állami Tudományos-Műszaki Koordinációs Bizottsága és a SzU Állami Nyilvános Műszaki Könyvtára közös kiadásában egy új időszakos kiadványsorozat

"Tehnicsezkie Biblioteki SzSzSZR, Opüt rabotü"
/A SzU Műszaki Könyvtárai, Munkatapasztalatok/

címmel, amelynek eddig két füzetét kaptuk meg. Az 1. füzet /cikkgyűjtemény/ címe: "A műszaki könyvtárak módszertani munkája", a 2. füzeté: "Könyvek a termelés szolgálatában". A kiadványsorozat bevezetőjében közli, hogy e cikkgyűjtemények mindenkor egy-egy aktuális és fontos téma köré csoportosítva fognak folyamatosan megjelenni azzal a célkitűzéssel, hogy a műszaki könyvtárak közötti tapasztalatcserét elmélyítsék. Az előkészületben levő kötetek címei: "A közművelődési és műszaki könyvtárak közös munkája", "Az üzemi könyvtár harcol a műszaki fejlesztésért", "A műszaki könyvek propagandájának haladó módszerei", "A tervezőirodai könyvtár" stb. - A cikkgyűjtemény 2. száma egyébként már teljesen folyóirat jellegű, és rövid könyvtári híreket, referátumokat is közöl.

Alábbi folyóiratszemlénket e két szám cikkeiből állítottuk össze.

-- o --

019.9

Ajánló bibliográfia a munkásoknak. - /Rekomendatelnuju bibliografiju - rabocsemu./ - ZADERMAN, I.I. - Tehniceszkie Biblioteki SzSzSzR. Opüt rabotü. 2.sz. 1961. 9-16.p. T:OMK

A műszaki-termelési irodalom propagandájának jól bevált eszköze a különböző szakmákban dolgozó munkások számára készített ajánló bibliográfia. Eddig azonban nem jelentek meg rendszeresen, minden fontos szakmai ágazat számára ilyen bibliográfiák, ill. koordinálás hiányában gyakran felesleges átfedések, párhuzamos munkák folytak. Elsősorban magukat a műszaki könyvtárosokat is meg kell tanítani e segédeszköz megfelelő használatára, hogy a munkások között ezek felhasználását helyesen propagálhassák. Világosan ki kell dolgozni az ajánló bibliográfiának mint műfajnak szerkesztési követelményeit, és nem szabad azt összetévesztetni a tudósok, kutatók, mérnökök részére szükséges alapvető bibliográfiai kutatással. Az ajánló bibliográfia szerkesztési-rendezési elve továbbra is az általánosról az egyedi felé, illetve a könnyebből a bonyolultabb felé haladó legyen; tartalmazzon bevezetőt, utbaigazítást, annotációkat; egyszerű, világos legyen a stílusa, ne hemzsegenek benne az idegen szakkifejezések, legyen utalás egy-egy könyvről, hogy az elméleti vagy gyakorlati jellegű stb. stb. Meg kell különböztetni ajánló bibliográfiákat egyfelől az általános és a szakmai továbbképzés, másfelől a termelési-szakmai színvonal emelése céljaira. A munkást nemcsak saját szűk szakmája érdekelheti, hanem kíváncsi azon belül, de azon felül is az új technikai vívmányokra, a hazai fejlődésre, a gazdasági eredményekre, megjelenő új típusú műszaki irodalomra, szakmunkási tantervekre stb. stb. Jó példái az ilyen ajánló bibliográfiáknak a SZU Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtára által a "Munkásoknak az új technikáról" c. sorozaton belül megjelent: "Újdonságok a hegesztésről", "Gépaikatrések szilárdító megmunkálása" és "A fém megmunkálás villamos módszerei" stb. Ugyanez a könyvtár /GNTB/ "Újabb műszaki könyvek munkásoknak" című ilyen típusú kiadványsorozattal is jelentkezik, amelyet szakágazati alsorozatokban /pl. "Az ipar általános műszaki és gazdasági kérdései", "Energetika és villamosenergiagazdálkodás", "Építőipar" stb. stb. alsorozati címeken/ ad ki; ennek jellemzője, hogy a munkások figyelmét folyamatosan ráirányítja a műszaki újdonságokra, az országban folyó munkaversenyek, ujitások, tapasztalatcserék eredményeire stb.

V.P.

019.9:62

A műszaki irodalom teljes bibliográfiai feltárása. - /Polnee raszkvut, tematiku bibliografii tehniczeszkov bibliografii./ - VINOKUR, M.M. - ULANOVA, T.A. - Tehniceszkie Biblioteki SzSzSzR. Opüt rabotü. 2.sz. 1961. 39-41.p. T:OMK

A leningrádi Állami Szaltükov-Scedrin könyvtár az utóbbi évek-

ben két retrospektív bibliográfiai művet adott ki a műszaki irodalomban való tájékozódás céljaira; az egyik: "Kalauz a műszaki irodalom külföldi bibliográfiáiról 1945-1956", a másik: "A szovjet műszaki irodalom bibliográfiáinak bibliográfiája 1917-1959" címmel jelent meg. 1964-65-ig készíti el a könyvtár az 1917 előtti orosz műszaki irodalom bibliográfiáinak jegyzékét, hogy megőrizze az utókor számára az orosz tudósok és mérnökök szellemi termékeit. A korábban a szovjet műszaki bibliográfiákról készített retrospektív bibliográfia hiányossága az, hogy abban nem szerepelnek ipargazdasági, közlekedési, üzemszervezési, tudomány- és technikatörténeti bibliográfiák, holott ezek nélkülözhetetlenek a bibliográfia teljessége szempontjából, hiszen egyfelől a műszaki eredmények elszakíthatatlanok az ipargazdasági és szervezeti fejlődéstől, másfelől a tudomány- és technikatörténeti háttértől. A most előkészületben levő bibliográfiai munkában ezért a műszaki könyvtárak széles kollektívája fog résztvenni, nehogy az említett hibák megismétlődjenek.

V.P.

021.4

A szakirodalom szabadpolcos bemutatása és a tájékoztató könyvtári munka. Munkatapasztalat. - /Otkritije prosmotri literatury i informacionno-bibliograficeszkaja rabota./ - KOMPAN, E.G. - Tehniceszkije Biblioteki SzSzsZR. Opit rabotu. 2.sz. 1961. 19-23.p. T:OMK

A harkovi népgazdasági tanács tudományos-műszaki könyvtára kezdeményezésére a területén levő üzemi műszaki könyvtárak rendszeresen rendeznek ún. tematikus-tájékoztató kiállításokat mind a legújabb szakirodalomból, mind a vonatkozó tájékoztató-bibliográfiai kiadványokból, mégpedig a SzU Állami Nyilvános Műszaki-Tudományos /GNTB/ könyvtárától kapott bibliográfiák segítségével. A kiállítások rendezéséhez ilyen hasznos bibliográfiák voltak pl. a "Műanyagok alkalmazása az építőiparban", a "Szerszámkészítés a forgácsolásban" stb. címmel. Rendeztek pl. "A bibliográfia mint az olvasó segédeszköze" vagy "Hogyan követhetem figyelemmel a legújabb szakirodalom megjelenését?" címmel tematikus kiállításokat azzal a céllal, hogy az üzemi olvasókat megtanítsák a műszaki irodalomban való gyors tájékozódásra. A tematikus, szabadpolcos kiállítások adott esetben az olvasók egy-egy rétegéhez /így mérnökök, tudományos kutatók, technikusok vagy munkások/ szólnak. Szabadpolcos, illetve szemléltető kiállításokat rendeznek pl. műszaki-tudományos konferenciák, ankétok alkalmával a vonatkozó témák legújabb hazai és külföldi szakirodalmi és egyéb tájékoztató anyagának bemutatásával; erről a kiállított anyagról bibliográfiát állítanak össze, ezt lesokszoroztatják, és a résztvevők között szétosztják. Ez a módszer egyébként arra is alkalmas, hogy egyetemeken és főiskolákon tanuló esti és levelező hallgatók is megismerkedjenek a könyvtári szolgáltatásokkal. Lényeges az ilyen kiállítások, bemutatók rendezésénél, hogy a bemutatott anyag változatos, sokrétű legyen: a könyvek, folyóiratcikkek mellett szabványok, szabadalmak, újságcikkek kivágások, figyelőszolgálati kartonok, vállalati pros-

pektusok, kutatási jelentések stb is szerepeljenek benne; az idegen-nyelvű cikkek kiállításakor mellettük referátumot tartalmazó kartont helyezünk el. Az ilyen kiállítások változatos eszközeikkel igen sok olvasót toboroznak, különösen, ha az üzemi rádió, sajtó is felhívja rá a figyelmet, s a különösen sikeres bemutatók vándorkiállításaként egyes műhelyekbe, gyárrészlegekbe is eljutnak.

V.P.

021.6.001.8

A műszaki könyvtárak módszertani segítése. -/Voproszú metodiceszkogo rukovodstva tehnicesszkimi bibliotekami/- CSUBARJAN, O.Sz.- Tehnicesszkie Biblioteki SzSzsZR. Opüt rabotü. 1.sz. 1961. 5-12.p. T:OMK

A Szovjetunió könyvtárhálózatának kiépítése során a műszaki könyvtárak állandó módszertani támogatásának szervezett formái csupán 1957-ben, a területi népgazdasági tanácsok létrehozása után kezdtek kialakulni. A területi elv szerint szervezett hálózatban 1959-ben és 1960 első felében a főbb módszertani problémákról majdnem 100 ankétot és szemináriumot tartottak több mint 2000 könyvtáros részvételével, és kb. 500 könyvtár kapott közvetlen instruktort. A módszertani munka főbb súlypontjai az eddigi hiányosságok kiküszöbölésére irányulnak, nevezetesen: az új technika bevezetését elősegítő könyvek fokozottabb propagálására, az olvasókkal való foglalkozás aktívabb, korszerűbb és hatékonyabb formáira, a könyvtári állomány összes műfajainak komplex és teljes kihasználására /dokumentációs anyagok, szabványok, vállalati irodalom stb./, könyvtári aktívák, tanácsok létrehozására. Mindennek célja, hogy 2-3 éven belül az üzem minden műszaki dolgozója és szakembere a műszaki könyvtár használója legyen. Ehhez az üzemi műszaki könyvtárakat a megfelelő bibliográfiai, tájékoztatói apparátussal - mint bibliográfiákkal, katalógusokkal, könyvjegyzékekkel, információs és dokumentációs anyagokkal, tájékoztatókkal, prospektusokkal stb. stb. -, valamint a szükséges szakmai könyvanyaggal is el kell látni. A műszaki könyvtárak módszertani segítségével és fejlesztésében feladat vár a népgazdasági tanácsok központi műszaki-tudományos könyvtárait, amelyeket még nem mindenhol sikerült megszervezni, valamint a köztársasági, kerületi, iparági és össz-szövetségi központi műszaki-tudományos könyvtárakra is, de mindennekelőtt a SzU Állami Nyilvános Műszaki-Tudományos /GNTB/ könyvtárára, amelynek össz-szövetségi szinten a műszaki könyvtárak módszertani központjává kell kifejlődnie. E minőségében 1961-re már átfogó módszertani munkatervet is dolgozott ki az ipari /üzemi/ műszaki könyvtárakkal való foglalkozásra. Nagy szüksége van az üzemi műszaki könyvtáraknak továbbá különféle könyvtartási módszertani segédletekre, kézikönyvekre a műszaki irodalomban való tájékozódás és tájékoztatás céljából. 1961-ben már kb. 30 ilyen broszúra készült el, elsősorban a könyvek propagandájáról és az olvasókkal való foglalkozásokról. Növelni kell a jövőben a műszaki könyvtárak instruktorainak számát, ezek tapasztalatcseréjét meg kell szervezni a jó eredmények általánosítására,

és biztosítani kell az üzemi műszaki könyvtárosok rövid időre való kihelyezését a központi műszaki-tudományos könyvtárakba is tanulás céljából. Elsősorban a módszertani munka színvonalának emelésétől függ, hogy sikerül-e a műszaki könyvtáraknak a műszaki propaganda célkitűzéseit az iparban valóra váltaniok.

V.P.

374.6:027.6

A kommunista munkabrigádok megsegítése /A harkovi népgazdasági körzet üzemi műszaki könyvtárának tapasztalatából./ -/V pomoscs' brigadam kommuniszticeszkogo truda./- SZEKIRINA, V.T. - Tehnicieszkie Biblioteki SzSzSzR. Opüt rabotü. -.sz. 1961. 27-31.p. T:OMK

A harkovi tudományos műszaki központi könyvtár módszertani osztálya a kommunista munkabrigádoknak nyújtandó segítséggel kapcsolatosan irányelveket adott ki a terület üzemi műszaki könyvtárainak részben módszertani levelek, részben más írásbeli és szóbeli tájékoztatással. A gyári üzemi könyvtárak könyvtári kiállításokban, plakátokkal, tájékoztató anyagok bemutatásával és összeállításával sokoldaluan siettek a kommunista munkabrigádok termelési sikereinek elősegítésére. Felhasználták a szakirodalom bemutatására a "Vörös sarkokat", faliújságokat is, bemutatták az élenjáró brigádok eredményeit, szakirodalommal illusztrálva haladó munkamódszereiket, és az ajánlott irodalmat kivitték a műhelyekbe, telepekre, részlegekbe is. Különösen ügyeltek arra, hogy friss, új szakirodalmat válogassanak ki a kommunista munkabrigádok szakmai továbbképzésére. A brigádok tagjaival egyénileg is foglalkoztak a műszaki könyvtárosok, és kívánságukra felkutatták a kért szakirodalmat. Ugyanakkor a fiatal brigádok részére nem mulasztották el szemléltető anyag és irodalom segítségével bemutatni pl. a munkaversenymozgalmak fejlődését a kommunista szombatoktól a legújabb versenyformákig. A műszaki könyvtáros a gyári szakoktatás alátámasztására is folyamatosan állított össze szakirodalmi, korszerű tájékoztató anyagot, hogy az oktatásban résztvevő brigádok eredményesebben termelhessenek, és dolgozhassanak. A szakmai tájékoztató anyag kiválogatásában a gyári műszakiak segítettek a műszaki könyvtárnak, annotációkat készítettek, s élenjártak a kommunista brigádok nevelésében.

V.P.

374.6:027.6

A műszaki szeminárium munkája. - /Rabota tehnicesszkogo szeminera. - TARASZOV, A.A. - Tehnicesszkie Biblioteki SzSzsZR. Opit rabotü. 2.sz. 1961. 17-18.p. T:OMK

1959 augusztusában a cseljabinszki traktorgyár egy műhelyének technológusa, A.A. TARASZOV - JASIN mérnök korábbi kezdeményezése alapján - a hegesztőmunkásoknak szemináriumot szervezett a haladó termelési tapasztalatokról szóló műszaki irodalom tanulmányozásáról. Az üzem pártszervezete felkarolta ezt a kezdeményezést, és az üzemi műszaki könyvtár hathatós segítségével, jó szervezéssel sikerült a munkások érdeklődését saját szakmájuk fejlődése, újabb eredményei, fogásai iránt úgy felkelteni, hogy a kétszer havonta tartott összejövetelek után számos ujitás, újabb munkafogás bevezetésére került sor. A szemináriumokon könyvrészleteket, folyóiratokat ismertettek, de szólt pl. az egyik előadás az olvasás kultúrájáról és a könyvekkel való foglalkozás, az olvasás módszeréről is.

V.P.

65.012.2:027.6

Tervek és beszámolók elemzése mint a módszertani munka formája. - /Analiz planov i otcsetov kak forma metodiceszkogo rukovodstva. - BACSALDIN, B.N. - Tehnicesszkie Biblioteki SzSzsZR. Opit rabotü. 1.sz. 1961. 34-40.p. T:OMK

Az üzemi műszaki könyvtárak évi terveinek és beszámolóinak elemzése objektív adatok és számok alapján teszi lehetővé a műszaki könyvtári hálózat tevékenységének értékelését - noha az írásbeli anyag tanulmányozása sohasem pótolja a személyes tapasztalatot és szóbeli érintkezést. Az évi jelentések értékelésénél figyelemmel kell lenni az adott műszaki könyvtár általános fejlődésére, sajátos eredményeire és esetleges hiányosságaira, valamint javaslataira, illetve tapasztalataira a munka megjavításában. Az eddigi tapasztalat szerint mind a tervekben, mind a beszámolóknak még sok a sablonos, sematikus, tartalom nélküli szólam, de akad jócskán ellenőrizhetetlen feladat vagy adat is. Az értékelés kritériuma az legyen, hogy a műszaki könyvtár milyen maximális segítséget nyújtott a termelésnek, és hogyan szolgált ki az olvasókat azzal, hogy a könyvtári állomány ésszerű és szükséges kiegészítéséről, használatának szervezéséről, sokoldalú feltárásáról és kihasználásáról bevált és új, változatos módszerekkel hogyan gondoskodott. A valóban szükséges számszerű adatok helyes bekérésén, ill. a megadott számok pontosságán múlik, hogy az adott műszaki könyvtár munkája ezekben megbízhatóan tükröződjék. Szükség van a módszertani munkában ún. ellenőrző mutatószámok kimunkálására is, amelyek részben abszolút, részben átlagszámok; ilyen abszolút számadatok pl. az olvasók száma, a kölcsönzések száma stb.; átlagszám-

adatok pl. az átlagos látogatottság, egyes szakirodalmi műfajok olvasottsága, az állomány forgásának gyorsasága stb.

V.P.

= 0 = 0 = 0 =

